

TRINOVO CONSULTING

Förstudie - Företagens kostnader för att hantera
momslagstiftning

19 juni 2023

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund och inledning	4
3	Syfte, mål och studiens omfattning.....	5
4	Om studiens metodik	5
4.1	SKM-modellen.....	5
4.2	Komplettering av modellen med ytterligare kostnadslag	7
5	Studiens genomförande	8
5.1	Inledning	8
5.2	Kartläggning av lagstiftning.....	8
5.3	Företagssegment	9
5.4	Genomförande av intervjuer	9
5.5	Standardisering	9
5.6	Uppräkning och bas för uppräkning	10
6	Resultat: Administrativa processer och tidsuppskattning.....	12
6.1	Inledning	12
6.2	Krav 1 – Fakturering.....	13
6.3	Krav 2 – Momspliktig försäljning (Rad 05).....	15
6.4	Krav 3 – Utgående moms på försäljning (Rad 10, 11, 12).....	17
6.5	Krav 4 – Redovisning av hyresinkomster, frivilligt momsskyldig (Rad 08).....	18
6.6	Krav 5 – Försäljning undantagen från moms (Rad 42).....	21
6.7	Krav 6 – Ingående moms (Rad 48)	22
6.8	Krav 7 – Moms att betala eller få tillbaka (Rad 49).....	24
6.9	Krav 8 – Lämna in momsdeklaration	25
6.10	Företag med 0 anställda	27
7	Sammanställning – Uppräkning nationell nivå	29
7.1	Känslighetsanalys.....	30
7.2	Jämförelse av den uppräknade kostnaden med tidigare studier	30
8	Materiella och finansiella kostnader som en följd av moms­lagstiftningen.....	32
8.1	Materiella kostnader.....	32
8.1	Engångskostnader	35
9	Övriga kvalitativa observationer.....	36
9.1	Inledning	36
9.2	Identifierade frågeställningar kring regelverkets funktionssätt	36
10	Något om de områden som inte mätts	38
11	Bilagor	39

1 Sammanfattning

Under våren 2023 har Svenskt Näringsliv genomfört en studie för att uppskatta företagens administrativa kostnader relaterade till moms lagstiftningen. I detta arbete har den s.k. StandardKostnadsModellen (SKM) använts. I korthet går metodiken ut på att genomföra ett antal intervjuer för att fastställa processer och tidsuppskattningar. Studien är en förstudie och omfattar därför endast delar av moms lagstiftningen.

Som framgår av tabellen nedan uppgår den uppräknade, indikativa administrativa kostnaden på nationell nivå till ca 13,8 mdr kr där gruppen små företag (1–4 anställda) står för ca 47% av den totala kostnaden. I jämförelse med Nutek/Tillväxtverkets beräkning som gjordes år 2004–05, bedöms kostnaderna ha ökat med ca 25%. Skatteverkets rapport från 2006 "Krånglig moms – en företagsbroms" har ett annat angreppssätt och är därför inte jämförbar.

Det krav som anses vara mest komplext och tidskrävande är hanteringen av den ingående momsen och står för cirka 70% av den totala kostnaden.

Storlekssegment	Andel företag per segment	Kostnad/företag/år	Total kostnad/år, Mkr
Stora företag	1%	86 600	1 183
Medelstora företag	11%	50 800	5 820
Små företag	21%	27 500	6 551
Företag med 0 anställda	67%	350	226
Totalt	100%	-	13 780

De administrativa kostnaderna har kompletterats med en uppskattning av framför allt materiella kostnader. I studien redovisas ett par typfall för att ge en bild av storleken på utbildningskostnader, IT-kostnader samt engångskostnader kopplade till hanteringen av moms lagstiftningen.

Inom ramen för studien har ett antal observationer gjorts kring lagstiftningens funktionssätt:

- En stor del av de intervjuade företagen avstår från momsavdrag för representation samt hantering av leasingbilar. Arbetskostnaden bedöms vara större än det partiella momsavdrag som kan göras.
- Företag som hanterar sammansatta paketlösningar uppger att det är svårt att avgöra om beskattningsunderlaget ska utgöra en helhet eller delas upp när moms ska påföras. Bedömningen görs olika mellan olika företag vilket skapar konkurrensnackdelar.
- Fastighetsbolag uppger att de inte kan hyra ut till ej momspliktiga företag eller organisationer då det skulle innebära ett omfattande arbete för att "backa" tidigare momsavdrag med risk för ökade momskostnader.
- Skatteverkets lösningar för att lämna in deklaration m.m. får överlag bra betyg, men flera bolag uppger att SKV inte alltid har full förståelse för de ofta ganska långtgående konsekvenser som t.ex. en ändring i regelverket, nytolkning eller justering av tekniska lösningar innebär.

2 Bakgrund och inledning

Mervärdesskattelagen (1994:200), ML, är ett omfattande regelverk som i detalj beskriver vilka varor och tjänster som är momspliktiga, vem som ska betala moms samt när den skall betalas. Moms utgör ca 22% av den totala skatteintäkten och enligt 1 kap. 1§ ML ska mervärdesskatt (moms) betalas:

1. vid sådan omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap, i den utsträckning den beskattningsbara personen inte är befriad från skatt på omsättningen,
2. vid skattepliktigt unionsinternt förvärv av varor som är lös egendom, om inte omsättningen är gjord inom landet, eller
3. vid sådan import av varor till landet som är skattepliktig.

Undersökningar som gjorts av företagens regelkostnad, indikerar att kostnaden för momsagstiftningen är hög, bland annat beroende på lagstiftningens komplexitet. Svenskt Näringsliv får vid diskussioner med medlemsföretag och medlemsorganisationer också ofta återkoppling att lagstiftningen i delar är komplicerad och svår att förstå.

För att få en mer aktuell bild av momsagstiftningens regelkostnader samt hur företagen upplever regelverket, har Svenskt Näringsliv beslutat att genomföra en ny studie. Den aktuella studien har genomförts med den s.k. StandardKostnadsModellen (SKM) för att kartlägga de administrativa kostnaderna. Modellen har i denna studie även kompletterats med mer kvalitativa uppskattningar av materiella och finansiella kostnader för en mer komplett bild.

Studien har bedrivits under våren 2023 av konsultföretaget Trinovo Consulting. Arbetet har bedrivits i projektform och regelbundna avstämningar har skett med en expert- respektive styrgrupp. Deltagare i expertgruppen har varit:

- Anna Sandberg Nilsson (Svenskt Näringsliv)
- Oscar Brissle (Svenskt Näringsliv)
- Ulrika Grefberg (Svalner)
- Niclas Lindgren (DHL)
- Lena Odelberg (Volvo)

Medlemmar i styrgruppen har varit:

- Anna Sandberg Nilsson (Svenskt Näringsliv)
- Oscar Brissle (Svenskt Näringsliv)
- Claes Norberg (Svenskt Näringsliv)
- Sofia Bildstein-Hagberg (Svenskt Näringsliv)
- Tomas Lööv (Svenskt Näringsliv)

3 Syfte, mål och studiens omfattning

Syfte och målsättning med den aktuella studien är att:

- *Ge Svenskt Näringsliv en aktuell bild av företagens administrativa kostnader:* En uppdaterad och samlad bild av de administrativa kostnader som företag har för att hantera momslagstiftningen.
- *Komplettera bilden med ytterligare kostnader som är en konsekvens av lagstiftningen:* SKM mäter administrativa kostnader. Genom att komplettera modellen med materiella och finansiella kostnader ges en möjlighet till en bättre helhetsbild som kompletterar och fördjupar de administrativa kostnader som mäts med SKM-modellen.
- *Möjlighet att löpande kunna följa upp utvecklingen:* Modellens struktur gör det möjligt att löpande följa upp lagstiftningsförändringar eller förändringar i praxis och hur de påverkar administrativa kostnader.
- *Möjlighet att simulera effekter av förändringar i lagstiftningen:* Med resultatet av mätningen som grund kan Svenskt Näringsliv simulera effekter av möjliga, föreslagna eller beslutade förändringar av lagstiftningen på företagens administrativa kostnader.
- *Identifiera förbättringsområden:* I samband med intervjuerna fånga upp eventuella kommentarer från företag hur de ser på själva tillämpningen av lagstiftningen samt identifiera eventuella förslag på förbättringar ur ett företagarsperspektiv.

För att säkerställa SKM-metodens lämplighet och identifiera eventuella justeringar av modellen som kan behöva göras, har Svenskt Näringsliv valt att i ett första skede genomföra en förstudie. Den föreliggande studien omfattar därför inte hela den aktuella momslagstiftningen. De områden som studien främst fokuserar på är:

- **Blandverksamheter:** Momspliktig och momsfri omsättning inklusive fastighetsförvaltande företag med frivillig skattskyldighet.
- **Avdragsrätt:** Områden där det finns avdragsförbud/begränsningar, i vilken mån bidrag kan påverka, formella regler kring fakturakrav m.m.

4 Om studiens metodik

4.1 SKM-modellen

Undersökningen är baserad på den s k StandardKostnadsModellen (SKM). Modellen är en internationellt vedertagen metod för att mäta administrativa kostnader och har utvecklats i Nederländerna där den använts sedan 1994. I Sverige har modellen framför allt använts vid de omfattande mätningar av olika lagstiftningars administrativa kostnader som genomfördes under 2004–2012 av Nutek/Tillväxtverket. Modellen går i korthet ut på att genom kvalitativa intervjuer kartlägga processen hur företagen arbetar för att följa lagstiftningen samt uppskatta vilka resurser som krävs och därmed administrativa kostnader.

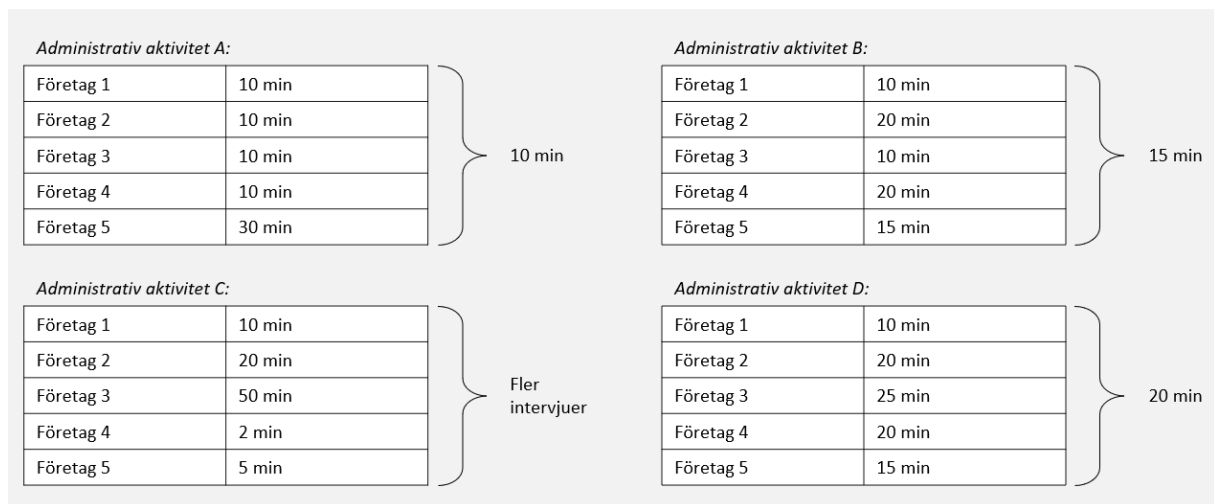
Ett centralt begrepp i StandardKostnadsModellen är ”normaleffektivt företag”. Detta innebär att de företag som intervjuas varken ska vara mer eller mindre effektiva än ett genomsnittligt företag samt

att de har normal kännedom om regelverk samt normala processer och IT-stöd för att fullgöra lagstiftningens krav. I praktiken kan kravet på "normaleffektivitet" inte bedömas förrän ett aktuellt företag intervjuats.

Ytterligare ett centralt begrepp är Standardisering. Standardiseringen innebär att en generell process och tidsåtgång för ett normaleffektivt företag för att uppfylla det aktuella kravet analyseras och slås fast genom att en tid sätts för de aktiviteter som behöver genomföras för att uppfylla kravet. Alla krav omfattas inte av alla aktiviteter utan en diskussion förs vid varje intervju för att få en så pass bra träffbild som möjligt. De standardiserade aktiviteterna är:

- Informationsinsamling
- Inmatning av uppgifter
- Utredning/ bedömning
- Beräkning
- Upprättande av handling
- Kontroll av data/ information
- Inbetalning
- Inrapportering
- Övrigt (kopiering, arkivering m.m.)

Den framtagna processen samt tiden utgör sedan ett underlag för att analysera resursåtgång för de olika krav som moms lagstiftningen ger upphov till. Figuren nedan illustrerar översiktligt metodiken för att standardisera en normaleffektiv tid för ett krav:

Figur 1 Illustration av process för standardisering

Avgörande för de administrativa kostnaderna är också vilken roll den individ har som genomför själva arbetet/aktiviteten. Här används SCB:s lönekostnader för ett antal roller som tillsammans identifierats i samband med företagsintervjuerna: Ekonomi- och finanschef, Redovisningsekonom samt Ekonomiassistent. Lönekostnaderna kompletteras enligt SKM-modellen med sociala avgifter, pensionskostnader samt ett schabloniserat påslag avseende ett genomsnittligt företags overhead (OH)-kostnader. De totala kostnaderna för respektive roll redovisas i avsnitt 5.5.2 i Tabell 2 Lönekostnader.

SKM-modellen ger en tydlig bild av vilka administrativa kostnader som uppstår samt var de uppstår när företagen följer lagstiftningen. Genom kartläggningen kan då möjliga effektiviseringar identifieras och utgöra grund för förbättringar och/eller förenklingar av lagstiftningen. I och med att en kostnad för den administrativa hanteringen för ett företag slås fast, kan resultatet också användas för att ge en indikativ bild av lagstiftningens totala administrativa kostnad på nationell nivå. Som ett avslutande steg räknas därför det standardiserade resultatet upp med antal företag inom de företagssegment som omfattas av den aktuella lagstiftningen.

4.2 Komplettering av modellen med ytterligare kostnadslag

För att få en mer komplett bild av den kostnads massa som lagstiftningen ger upphov till, har denna studie kompletterats med frågeställningar som även gäller materiella och finansiella kostnader.

Materiella kostnader avser sådana kostnader som uppstår som en följd av investeringar, utbildningar eller andra aktiviteter som inte är att klassificera som administrativa men som är en konsekvens av lagstiftningen. Med finansiella kostnader avses sådana kostnader som ger upphov till exempel till räntekostnader som en följd av lagstiftningen.

Det bör redan här påpekas att de materiella respektive finansiella kostnaderna inte kartläggs på samma sätt som de administrativa kostnaderna och är dessutom mer svårbedömda. De kartlagda finansiella och materiella kostnaderna ska därför ses som mer indikativa än de administrativa kostnaderna.

5 Studiens genomförande

5.1 Inledning

Genomförandet av studien följer de steg som omfattas av SKM:

1. Kartläggning av lagstiftning dvs. vilket lagrum som respektive administrativt krav ska hänföras till.
2. Slå fast de företagssegment som ska utgöra utgångspunkt för studien och vid genomförande av intervjuer.
3. Genomförande av intervjuer för att slå fast tid för att kartlägga de resurser samt kostnader som respektive administrativt krav innebär inom respektive företagssegment.
4. Standardisering av respektive administrativt krav, inklusive att slå fast kostnaden för ett normaleffektivt företag.
5. Uppräkning till en indikativ administrativ kostnad på nationell nivå för lagstiftningen.

För att möjliggöra jämförelse tar denna studie sin utgångspunkt i de förutsättningar som finns i den studie som Nutek publicerade 2004 där den totala moms-lagstiftningen mättes enligt SKM-metoden. Det innebär bland annat att den kartläggning av administrativa krav och lagstiftning som gjordes i Nuteks studie har använts som utgångspunkt. Även samma företagssegment/indelning i storleksklasser har använts vid urval av intervjuade företag.

5.2 Kartläggning av lagstiftning

Kartläggningen av lagstiftningen tar sin utgångspunkt i den momsdeklaration som företag ska lämna in antingen årsvis, kvartalsvis eller månadsvis. För respektive krav har sedan det lagrum identifierats som reglerar den information som ska rapporteras. Kartläggningen avser endast de rader i deklarationen som är relevanta för de områden som kartläggs dvs. blandad verksamhet och avdragsrätt. Följande administrativa krav från momsdeklarationen har kartlagts:

1. Fakturering (ML 7 kap §1) - *Gemensamt krav*
2. Momspliktig försäljning (SBL 10 kap §17) - Rad 05 – *Gemensamt krav*
3. Utgående moms (SBL 10 kap §17) - Rad 10, 11, 12 – *Gemensamt krav*
4. Redovisning av hyresinkomster, frivilligt momsskyldig (SBL 10 kap §17) - Rad 08
5. Försäljning undantagen från moms (SBL 7 kap §7) - Rad 42
6. Ingående moms (10 kap. 17 § SBL) - Rad 48) – *Gemensamt krav*
7. Moms att betala eller få tillbaka (SBL 10 kap §17) - Rad 49 – *Gemensamt krav*
8. Lämna in deklaration (SBL 10 kap §9+25) - *Gemensamt krav*

Antalet företag som omfattas av krav 4 och 5 varierar beroende på vilken typ av verksamhet som bedrivs, t.ex. om ett företag har hyresinkomster eller inte. *Gemensamma krav* omfattar samtliga företag och innebär administrativ hantering oavsett typ av verksamhet eller storlekssegment. Tidsåtgången för dessa krav varierar dock beroende på storlek av företag.

5.3 Företagssegment

Den segmentering som gjorts följer Nuteks segmentering för urvalet av intervjuade företag och baseras på antal anställda:

- 0–4 anställda
- 5–49 anställda
- Fler än 50 anställda

Baserat på genomförda intervjuer, har konstaterats att de minsta företagens hantering av momsdeklaration avsevärt skiljer sig från övriga företag på grund av en betydligt enklare hantering. Denna företagsgrupp har efter avstämning med projektets styr- och referensgrupp därför skiljts ut och särredovisas under 6.10.

5.4 Genomförande av intervjuer

De företag som intervjuats har till största delen identifierats av Svenskt Näringsliv. Även SRF Konsulterna (Branschorganisation för redovisningskonsulter och lönekonulter) har bidragit med namn på redovisningskonsulter.

Efter att ett företag accepterat medverkan i studien, mejlades ett underlag ut med en kort beskrivning av projektet samt förväntningar på intervjun. Cirka fem dagar innan intervjun skickades sedan själva intervjuunderlaget ut. Företagen har på så sätt haft möjlighet att i god tid läsa igenom intervjuunderlaget samt analysera tidsuppskattningar för de olika kraven och aktiviteterna. Intervjuerna har dokumenterats, dokumentationen har efter intervjun stämts av med företaget för att säkerställa att allt uppfattats korrekt.

Totalt har 30 intervjuer genomförts, vilket utifrån SKM-modellen och studiens omfattning bedöms som tillräckligt för ett tillförlitligt resultat. Nedan redovisas antal genomförda intervjuer per storlekssegment.

Tabell 1 Genomförda intervjuer per storlekssegment

Företagssegment	Antal genomförda intervjuer
Företag med 0 anställda	2
Små företag	9
Medelstora företag	9
Stora företag	10

5.5 Standardisering

5.5.1 Standardisering av administrativ tid

Resultatet av samtliga intervjuer har sammanställts i ett dokument för att få en överblick av samtliga intervjuresultat. För att standardisera tiderna så har först anteckningar från intervjuerna granskats för att få en förståelse för vad de olika tidsuppskattningarna omfattar. Företag som faller utanför normaleffektivitetsbegreppet eller företag som till stor del hanterar de krav som studien inte omfattar

har i samband med detta exkluderats. De standardiserade processerna och tiderna har sedan stämts av med projektets expertgrupp för att säkerställa rimligheten.

5.5.2 Beräkning lönekostnader

Utifrån de standardiserade tiderna har kostnaderna per administrativt krav och aktiviteter beräknats med hjälp av kostnadsparametrar från SCB:s lönestatistik. I dialog med projektets styrgrupp, expertgrupp samt baserat på intervjuer har tre typer av resurser identifierats:

- Ekonomiassistent
- Redovisningsekonom
- Ekonomi- och finanschef

I Tabell 2 redovisas beräknad timkostnad per personalresurs, med pålägg för sociala avgifter och pension (50%) samt overheadkostnad (25%). Motsvarande schabloner för sociala avgifter och overhead har använts i Tillväxtverkets tidigare mätning av administrativa bördor:

Tabell 2 Lönekostnader

	Ekonomiassistent	Redovisningsekonom	Ekonomi- och finanschef
Lön, per månad	32 600	39 900	65 300
Sociala avgifter + pension (50 %)	50%	50%	50%
Overhead (25 %)	25%	25%	25%
Antal h per månad	160	160	160
Total timkostnad	382	468	765

Källa: SCB Lönestatistik, 2023

Intervjuerna har visat att framför allt små företag (1–4 anställda) i normalfallet använder sig av redovisningskonsult för delar av arbetet med momshanteringen. I dessa fall har den timkostnad som redovisas i SRF:s undersökning 2023 använts, dvs. 950 kr exkl moms per timme. Denna timkostnad har även stämts av med andra redovisningskonsultsbyråer¹ samt tillgängliga prislistor

5.6 Uppräkning och bas för uppräkning

5.6.1 Antal företag

För att få en indikativ bild av hur mycket de administrativa kostnaderna för momshanteringen innebär på nationell nivå, görs som en del av arbetet också en uppräkning utifrån det totala antalet företag. Konkret innebär det att de kostnader som standardiserats för de olika företagssegmenten multipliceras med det antal företag som är att hänföra till respektive kategori/krav. Statistiken som uppräkningsen baseras på är hämtad från Skatteverkets statistikportal och avser 2021.

¹ Intervjuade redovisningskonsulter uppger en timkostnad mellan 700 kr och 1100 kr per timme för deklaraionsarbete.

I Tabell 3 redovisas Skatteverkets statistik över antal organisationer som har fyllt i respektive rad i momsdeklarationen, inklusive myndigheter, annan offentlig sektor samt statligt ägda bolag² och som utgör grund för uppräknigen.

Tabell 3 Antal företag per krav och storlekssegment

Krav	Stora företag	Medel-stora företag	Små företag	Företag med 0 anställda	Totalt
Fakturering (rad "moms att betala eller få tillbaka")	14 400	118 100	247 800	652 900	1 033 200
Momspliktig försäljning	14 100	116 400	232 400	508 800	871 700
Utgående moms på försäljning	14 100	116 400	232 400	509 800	872 700
Redovisning av hyresinkomster, frivilligt momsskyldig	1 400	8 100	7 000	30 100	46 600
Försäljning undantagen från moms	11 900	84 100	116 500	156 200	368 700
Ingående moms	13 800	117 600	245 800	627 900	1 005 100
Moms att betala eller få tillbaka	14 400	118 100	247 800	652 900	1 033 200
Lämna in deklaration (rad "moms att betala eller få tillbaka")	14 400	118 100	247 800	652 900	1 033 200

Källa: Skatteverkets statistikportal, Avser 2021, hämtad 2023

² Informationen avser 2021 och är hämtad från SKV 27 april 2023. Enligt Skatteverket anses statistiken komplett först i augusti följande år. Data för 2021 har därför använts.

6 Resultat: Administrativa processer och tidsuppskattning

6.1 Inledning

Följande avsnitt beskriver hantering och resursbehov för att uppfylla de administrativa krav som den aktuella mätningen omfattar:

- Krav 1: Fakturering
- Krav 2: Momspliktig försäljning
- Krav 3: Utgående moms
- Krav 4: Redovisning av hyresinkomster, frivilligt momsskyldig
- Krav 5: Försäljning undantagen från moms
- Krav 6: Ingående moms
- Krav 7: Moms betala eller få tillbaka
- Krav 8: Lämna in deklaration

För respektive krav görs en övergripande beskrivning av den process som krävs för att hantera respektive krav. Därefter redovisas den skattade tiden för att uppfylla kravet samt en kostnadsberäkning per storlekssegment, inklusive huvudsakliga anledningar till skillnader i tidsuppskattningar mellan olika storlekssegment.

En avgörande faktor för den kostnad som beräknas för respektive krav är hur ofta företag lämnar in momsdeklaration: Månadsvis, kvartal eller årsvis. Kostnaderna i det vidare arbetet utgår från den observerade frekvens de intervjuade företagen haft i de olika storlekssegmenten:

- Företag med 0 anställda: Årsvis
- Företag med 1–4 anställda: Kvartalsvis
- Företag med 5–49 anställda: Månadsvis
- Företag med fler än 50 anställda: Månadsvis

Vid en jämförelse med statistik från Skatteverket kan konstateras att detta inte helt stämmer överens med faktiska förhållanden. Ett antagande har därför gjorts att den totala tiden för att uppfylla de aktuella kraven inte avsevärt skiljer sig åt beroende på hur ofta ett företag inom respektive storleksklass deklarerar moms. Antagandets rimlighet har diskuterats och stämts av dels med de intervjuade företagen, dels med den expertgrupp som är knuten till studien.

Utgångspunkten för redovisningen av de administrativa tiderna är per storleksklass. I några fall har det inte varit möjligt att särskilja framför allt stora och medelstora företag. I dessa fall redovisas de gemensamt.

Relevanta rader i momsdeklarationen, som respektive krav kan kopplas till, redovisas nedan i kravets rubrik. I bilaga 1 har relevanta rader för studien även markerats. Krav 1 (Fakturering) och krav 8 (Inlämning av momsdeklaration) är krav som inte kan kopplas till specifika rader i momsdeklarationen.

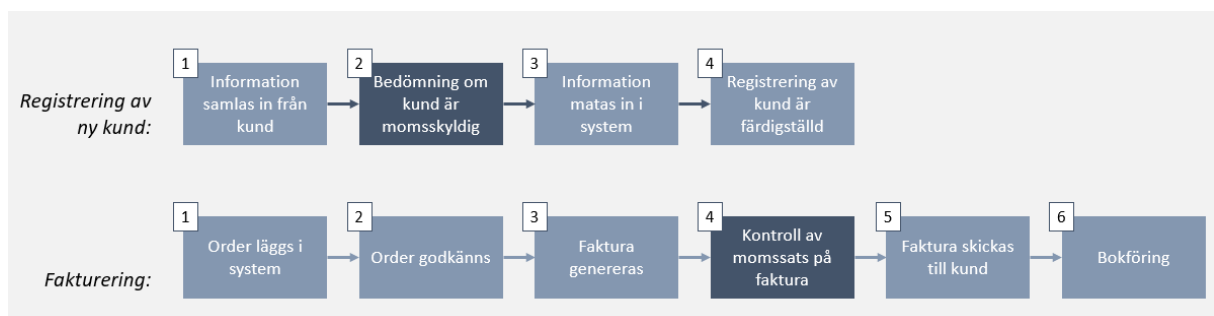
6.2 Krav 1 – Fakturering

6.2.1 Process för hantering

Processen för att hantera och deklarerar moms startar redan vid själva faktureringen. En förutsättning för fakturering är att den aktuella kunden finns registrerad i företagets redovisningssystem. Den administrativa kostnaden för faktureringsprocessen har därför delats upp i två delar:

- Den administrativa tid som krävs för att registrera en kund hos företaget. Detta är i normalfallet en engångsaktivitet, ett antagande baserat på intervjuerna har därför gjorts vad gäller antalet nya kunder som ett normaleffektivt företag registrerar per år.
- Den administrativa tid det tar att kontrollera att momssatsen är korrekt för de fakturor som skickas ut, dvs. en del av den faktiska faktureringsprocessen.

Notera att det endast är administrativa kostnader för faktureringsprocessen som berör själva momshanteringen som inkluderas, övriga delar ingår inte då de är att hänföra till annan lagstiftning. Krav 1 är ett gemensamt krav och är oberoende av vilket momsområde som mäts. Det innebär att endast de mörkblåa markerade stegen i Figur 2 inkluderas i studien:

Figur 2 Process för registrering av ny kund och fakturering

Den del av registrerings- respektive faktureringsprocessen som är att hänföra till momsregistreringen hanteras på följande sätt:

- *Bedömning om kund är momsskyldig* – När en kund registreras i företagets ekonomisystem samlas information/data om kunden in (till exempel postadress, kontaktuppgifter, typ av företag). I ett nästa steg matas kunduppgifterna in i företagets redovisningssystem för registrering. I samband med informationsinsamling och -registrering görs också en bedömning av kundens momsstatus dvs. om kunden är momsskyldig samt om kunden har ett momsregistreringsnummer.
- *Kontroll av momssats på faktura* – Faktureringsprocessen är i ett normaleffektivt företag en automatiserad process och det är därför svårt att åsätta själva faktureringen en administrativ tid. Efter att en faktura har upprättats men innan den skickats, görs däremot en kontroll av att fakturauppgifterna är korrekta, inklusive momssats och momsbelopp. I studien inkluderas den tid som avser kontrollen av själva momssatsen.

6.2.2 Tidsuppskattning

I ett stort/medelstort företag hanteras de administrativa kraven kopplat till fakturering i normalfallet av en ekonomiassistent eller en roll med motsvarande lönenivå. I ett litet företag hanteras detta däremot i normalfallet av en mer senior resurs. Kostnaden för ett mindre företag baseras därför på kostnaden för en redovisningsekonom eller en roll med motsvarande lönenivå.

I Tabell 4 redovisas steg 2 i själva processen för att registrera nya kunder samt steg 4 i faktureringsprocessen.

Tabell 4 Tidsuppskattning av de faktureringsmoment som kan hänföras till moms

	Stora företag- och medelstora företag		Små företag	
	1 momssats	>1 momssats	1 momssats	>1 momssats
Registrera ny kund	7,5 min		6 min	
- Informationsinsamling				
- Inmatning av uppgifter				
- Utredning/bedömning				
Fakturering	50 min	100 min	23 min	39 min
- Kontroll av information/data				
Total kostnad per företag per år, sek per år	4 400 kr	8 200 kr	2 700 kr	4 200 kr

Stora- och medelstora företag:

- Baserat på de intervjuer som genomförts har inte någon avgörande skillnad kunnat identifieras i hur processen hanteras för stora och medelstora företag. Segmenten redovisas därför tillsammans.
- Ett normaleffektivt företag har ett redovisningssystem där en ekonomiassistent registrerar nya kunder i systemet. Registreringen tar normalt ca 75 min per månad och baseras på 5 nya kunder. Av den totala tiden för registreringen är ca 10% att hänföra till momshanteringen dvs. 7,5 min per månad.
- Upprättandet av fakturor sker normalt automatiskt, det görs ofta även en manuell kontroll för att säkerställa att uppgifter är korrekta. Den totala tiden för att kontrollera fakturor för ett stort- och medelstort företag uppgår till 500–1000 min per månad. Av den totala tiden kan ca 10% hänföras till kontroll av momssats(er) dvs. 50–100 min per månad beroende på antal momssatser som ska kontrolleras.

Små företag:

- För ett normaleffektivt företag uppgår den administrativa tiden till ca 45 min per månad för att registrera nya kunder. Av denna tid bedöms ca 13% hänföras till momshanteringen, vilket innebär ca 6 min per månad. Tidsåtgången är baserad på att 3 nya kunder registreras per månad.
- Att upprätta fakturor sker normalt även här automatiskt, samt en manuell kontroll för att säkerställa att uppgifter är korrekta. Den totala tiden för att kontrollera fakturor för ett stort- och medelstort företag uppgår till 180–300 min per månad. Av den totala tiden kan ca 13%

hänförs till kontroll av momsats(er) dvs 23–39 min per månad beroende på antal momsatsar som ska kontrolleras.

Skillnad i hantering mellan företagssegment:

Avgörande faktorer bakom skillnaden i hantering mellan storlekssegmenten, är framför allt att större företag helt enkelt har fler fakturor att hantera, men också mer etablerade rutiner för att säkerställa fakturornas riktighet. Baserat på intervjuerna är kontrollerna ofta också mer omfattande, bland annat för att varje faktura i sig är större antingen till fakturerat belopp eller till antalet poster.

Små företag har i normalfallet inte samma rutiner, färre fakturor men också att varje faktura i sig avser ett mindre belopp.

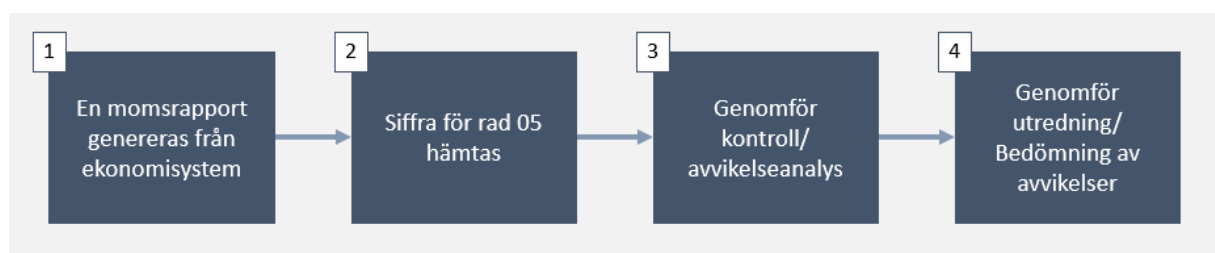
6.3 Krav 2 – Momspliktig försäljning (Rad 05)

6.3.1 Process för hantering

Hantering av rad 5 i momsdeklarationen Momspliktig försäljning startar för samtliga företag med att en s.k. momsrapport tas fram med hjälp av redovisningssystemet. Ur rapporten hämtas den momspliktiga försäljning som ska redovisas.

I samband med att rapporten tas fram, görs kontroller samt eventuellt en avvikelseanalys för att säkerställa att informationen i momsrapporten är korrekt. Exempel på kontroller är stickprovskontroller eller jämförelser med andra rapporter, t.ex. resultatrapport. Om avvikelser konstateras så görs en utredning/bedömning om momsatsen behöver justeras.

Den generella processen för att hantera krav 2 – momspliktig försäljning (rad 05 i momsdeklaration) beskrivs nedan i Figur 3.

Figur 3 Process för att hantera momspliktig försäljning

Notera att de intervjuade företagen har svårt att särskilja tiden för att ta fram information till rad 05 från tiden för rad 10–12, där utgående moms redovisas. Detta gäller framför allt små företag. För små företag redovisas därför hela processen sammanslagen.

6.3.2 Tidsuppskattning

Tabell 5 Tidsuppskattning för hantering av momspliktig försäljning uppdelat per aktivitet

	<i>Informations- insamling</i>	<i>Kontroll av data/ information</i>	<i>Utredning/ bedömning</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Total kostnad per företag per år</i>
Stora företag	6 min	30 min	24 min	12	5 600 kr
Medelstora företag	6 min	15 min	9 min	12	2 800 kr
Små företag	6 min	7 min	2 min	4	1 200 kr

Stort företag:

Kravet hanteras via ekonomiavdelningen där en redovisningsekonom hanterar majoriteten av arbetet. Sammantaget bedöms hanteringen ta ca 60 min per månad:

- 6 min per månad för att logga in i systemet, ta ut momsrapporten samt att ta fram diverse rapporter att jämföra med.
- 30 min per månad för att genomföra kontroller såsom stickprovskontroller, avvikelseanalyser samt jämföra med andra rapporter exempelvis resultatrapporten.
- 24 min per månad för att bedöma samt utreda avvikelser där momssats behöver bedömas.

Medelstora företag:

Även i de medelstora företagen hanteras kravet normalt av en redovisningsekonom. Den sammanlagda tiden uppgår till ca 30 min per månad:

- 6 min per månad för att logga in i systemet, ta ut momsrapporten samt ta fram rapporter att jämföra med.
- 15 min per månad för att göra en kontroll av momspliktig försäljning.
- 9 min per månad att hantera eventuella avvikelser inklusive att göra utredningar och bedömningar.

Litet företag:

Till skillnad från de övriga två segmenten, tar ett litet normaleffektivt företag hjälp av en redovisningskonsult. Aktiviteterna nedan baseras därför till stor del på en standardiserad kostnad för en redovisningsbyrå. För en redovisningskonsult tar det ca 15 min per kvartal att hantera rad 05, 10, 11 och 12, dvs. den momspliktiga försäljningen, samt utgående moms (krav 2 och 3).

- 6 min per kvartal för att logga in i systemet och ta fram momsrapporten samt övriga underlag. Av dessa 6 min löper 2 min på själva företaget då de vanligtvis behöver skicka viss information till redovisningskonsulten.
- 7 min per kvartal för på att kontrollera att siffror är korrekta. Här görs det mer av en "rimlighetsbedömning" samt en jämförelse med resultatrapporten.
- 2 min per kvartal för utredning/bedömning av avvikelsetransaktioner.

Skillnad i hantering mellan företagssegment:

Den större resursinsatsen för stora företag beror till stora delar på både större omsättning och därmed fler fakturor. Det innebär i sin tur fler transaktioner att gå igenom och därmed fler avvikelsetransaktioner där momsats behöver utredas.

För medelstora företag är den generella fördelningen av de olika aktiviteterna ungefär densamma men sammantaget lägre. Medelstora företag utgår på samma sätt utifrån ett eget redovisningssystem och en egen ekonomiavdelning, men omsättning och antal fakturor är i normalfallet lägre.

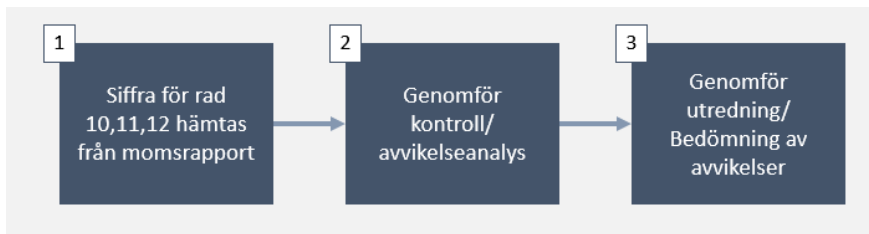
Den redovisningskonsult som för de mindre företagen genomför en stor del av de administrativa kraven gör motsvarande kontroller men i mindre skala. Baserat på intervjuerna, kan konstateras att det här sannolikt också finns en "erfarenhetsfaktor" som de mindre företagen kan dra nytta av, dvs. den tid som läggs ned påverkas positivt av den erfarenhet, strukturer och processer som redovisningskonsulten har etablerat.

6.4 Krav 3 – Utgående moms på försäljning (Rad 10, 11, 12)

6.4.1 Process för hantering

Underlaget för den utgående momsen erhålls via den momsrapport som genereras från redovisningssystemet. Precis som för underlaget för momspliktig försäljning, görs kontroller och rimlighetsbedömningar samt i förekommande fall avvikelseanalyser.

Den generella processen för att hantera rad 10, 11 och 12 i momsdeklarationen beskrivs i Figur 4. Notera att för små företag så hanteras detta krav i samband med krav 2.

Figur 4 Process för att hantera utgående moms

6.4.2 Tidsuppskattning

Tabell 6 Tidsuppskattning för hantering av utgående moms på försäljning uppdelat per aktivitet

	<i>Kontroll av data/ information</i>	<i>Utredning/ bedömning</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Total kostnad per företag per år</i>
Stora företag	33 min	22 min	12	5 100 kr
Medelstora företag	12,5 min	12,5 min	12	2 300 kr
Små företag	0	0	4	0 kr

Stora företag:

Som tidigare nämnts ser företagen den administrativa processen för att ta fram underlag för momspliktig försäljning och framtagande av utgående moms som en och samma process. Kontroller, bedömningar och eventuella avvikelsehanteringar görs följaktligen också samtidigt. Kravet hanteras av en Redovisningsekonom, totalt tar framtagandet av utgående moms ca 55 min per månad:

- 33 min per månad för att kontrollera siffror.
- 22 min per månad för att hantera avvikelser där det krävs utredning och bedömning av momssats.

Medelstora företag:

Processen för ett medelstort företag följer i princip processen för ett större företag, men med mindre tidsåtgång av samma skäl som tidigare redovisats. Bedömningen är dock att tiden fördelar sig lika mellan kraven för de medelstora företagen. Även här hanteras kravet av en redovisningsekonom eller motsvarande. Total tid för uppfyllande av kravet uppgår till ca 25 min per månad:

- 12,5 min per månad att kontrollera att siffran för utgående moms är korrekt.
- 12,5 min per månad att utreda/bedöma avvikelser.

Små företag:

Som nämndes vid beskrivningen av krav 2 ingår tiden för detta krav i den tidigare uppskattningen.

Skillnad i hantering mellan företagssegment:

I och med att krav 2 och 3 är så pass sammankopplade, beror skillnaden i nedlagd tid mellan företagssegmenten på samma faktorer som redovisas för Krav 2: Momspliktig försäljning.

6.5 Krav 4 – Redovisning av hyresinkomster, frivilligt momsskyldig (Rad 08)

6.5.1 Process för hantering

Den administrativa hanteringen kopplad till Krav 4 skiljer sig beroende på om ett företag är ett renodlat fastighetsbolag eller om hyresverksamheten bedrivs som komplement till övrig verksamhet.

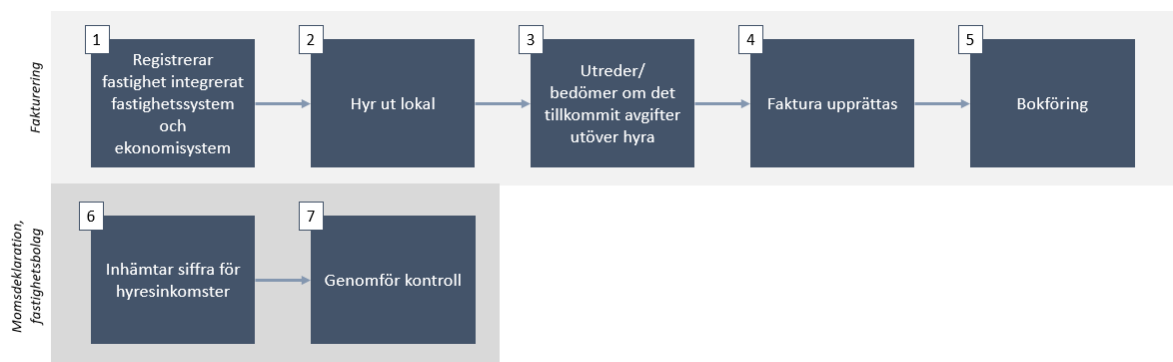
De renodlade fastighetsbolag som intervjuats ser inte någon principiell skillnad gentemot den momsredovisning som andra företag som inte är renodlade fastighetsbolag gör. Även om verksamheten i sig kan vara mer komplex med t.ex. kompletterande fastighetssystem så har de intervjuade företagen byggt upp strukturer så att hanteringen inte tidsmässigt bedöms skilja sig. De resurser som renodlade fastighetsbolag lägger ned bedöms därför inte särskilja sig från de företag som uteslutande redovisar enligt krav 2 och 3.

För de företag som bedriver annan primär verksamhet och har hyresinkomster som ses som en sidoverksamhet blir hanteringen enligt krav 4 däremot relativt omfattande. Den komplexa hanteringen är ofta en följd av ett stort inslag av manuell hantering för avstämning och justering av underlag. Ofta krävs också ett fastighetssystem utöver redovisningssystemet för att hantera hyresinkomster. Ett

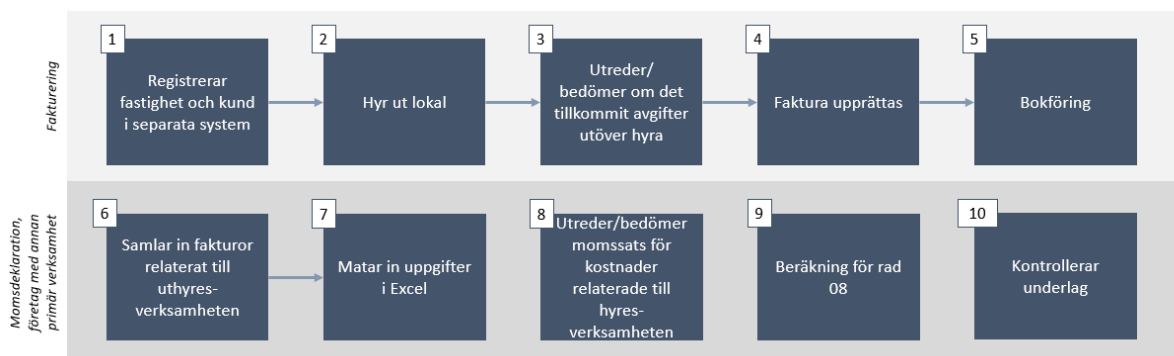
tidskrävande moment för dessa företag är faktureringen då tillkommande kostnader, utöver hyresavgifter, behöver hanteras separat vilket kan innebära ytterligare utredning/bedömning.

Beskrivningen nedan tar sin utgångspunkt i de två typerna av företag enligt ovan. Då antalet intervjuer med företag som inte är renodlade fastighetsbolag inte är tillräckligt många så har en normaleffektiv process och tidsåtgång inte kunnat fastställas. Nedanstående beskrivning av processen ska därför ses som ett exempel på hur ett företag hanterar det aktuella kravet.

Figur 5 och Figur 6 beskriver dels fakturering av hyresinkomster dels för att hämta korrekt belopp till rad 08 vid deklarationstillfället.

Figur 5 Process för hantering av hyresinkomster för ett fastighetsbolag

Figur 6 Process för hantering av hyresinkomster för företag med annan primär verksamhet

Företag med primär fastighetsverksamhet:

Ett renodlat fastighetsbolag har i normalfallet både ett fastighetsystem och ett ekonomisystem där fastighet och kund registreras. För att kunna hyra ut en lokal/bostad till en kund behöver en registrering ske. Processen och den tid som går åt till en sådan registrering bedöms motsvara tiden för Krav 1.

De intervjuade fastighetsbolagen uppger att de har kopplat ihop fastighets- och redovisningssystem på ett sådant sätt att hanteringen inte skiljer sig avsevärt från ett " normalt " företag, även om t.ex. moms fria hyresinkomster förekommer. För ett företag, som har ett fastighetsystem, tillkommer endast en kontroll av korrekt uppsatta momskoder alternativt ingen moms. Tiden för denna kontroll bedöms av de intervjuade företagen som liten.

Företag med annan primär verksamhet samt med mindre hyresverksamhet:

Som nämns ovan har ett företag med annan primär verksamhet än fastighetsverksamhet, en mer manuell hantering för att uppfylla kravet. Ett av de företag som intervjuats beskriver en, till stor del, manuell process för att hantera kravet. I och med att företagen med en liten andel hyresverksamhet inte har haft möjlighet att integrera fastighets- och redovisningssystemet, på ett sådant sätt som renodlade fastighetsbolag ofta gjort, innebär arbetet bland annat att de måste samla in fakturor separat och sedan sammanställa information i Excel för att uppfylla kravet.

6.5.2 Tidsuppskattning

Tabell 7 Tidsuppskattning för hantering av hyresinkomster uppdelat per aktivitet

	<i>Informations- insamling</i>	<i>Utredning/ bedömning</i>	<i>Beräkning</i>	<i>Kontroll</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Total kostnad per år</i>
Fastighetsbolag	-	-	-	5 min	12	500 kr
Företag med annan primär inkomstkälla	60 min		20 min	10 min	12	8 400 kr

Företag med primär fastighetsverksamhet (Fastighetsbolag)

- För ett fastighetsbolag tar det totalt ett par sekunder att kontrollera korrekt momsats på fakturan. Fastighetsbolag som intervjuats menar att det endast tillkommer en liten merkostnad utöver den kontroll som görs vid fakturering, som beskrivs i krav 1.
- Det tar ca 5 min per månad att kontrollera beloppet vid deklarationstillfället.

Företag med annan primär verksamhet samt med mindre hyresverksamhet

Det tar totalt ca 90 min per månad att hantera redovisning av hyresinkomster för ett företag som delvis har hyresinkomster. Dessa fördelar sig som följer:

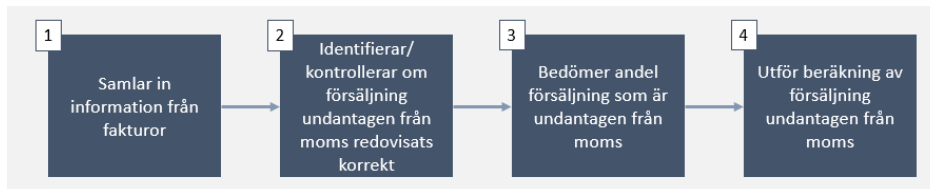
- Det tar ca 60 min per månad att hämta in information (fakturor), mata in uppgifter i Excel för att beräkna beloppet för rad 08 samt utreda/bedöma momsats för diverse kostnader relaterade till hyresverksamheten.
- Det tar ca 20 min per månad att genomföra beräkning samt upprätta handling/Excellfil.
- Som ett sista steg görs en kontroll som tar ca 10 min per månad.

Detta innebär en total kostnad om ca 8 400 kr per företag med antagandet att hanteringen sköts av en redovisningsekonom eller motsvarande.

6.6 Krav 5 – Försäljning undantagen från moms (Rad 42)

6.6.1 Process för hantering

Försäljning undantagen från moms (rad 42) identifieras genom den momsrapport som tas ut i samband med tidigare krav. Aktiviteterna kopplade till kravet genomförs normalt av en redovisningsekonom alternativt redovisningskonsult. Den generella processen för att hantera rad 42 – Försäljning undantagen från moms beskrivs nedan.

Figur 7 Process för att hantera försäljning undantagen från moms

6.6.2 Tidsuppskattning

Tabell 8 Tidsuppskattning för hantering av försäljning undantagen från moms uppdelat per aktivitet

	<i>Informationsinsamling</i>	<i>Kontroll av data/information</i>	<i>Utredning/bedömning</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Total kostnad per företag per år</i>
Stora företag	14 min	50 min	27 min	12	8 400 kr
Medelstora företag	2 min	8 min	5 min	12	1 600 kr
Små företag	1 min	3 min	3 min	4	500 kr

Stora företag:

Ett normaleffektivt företag lägger ned ca 90 min per månad för att hantera försäljning undantagen från moms:

- Själva informationsinsamlingen uppgår till ca 14 min per månad och innebär att samla in information från relevanta fakturor men även material i form av lagtexter.
- Efter att underlag samlats in så görs kontroller för att säkerställa att faktureringen är korrekt och att de föreliggande fakturorna faktiskt är undantagna från moms. Den totala tiden för detta steg bedöms till ca 50 min per månad.
- Efter att kontroll genomförts så beräknas andelen och omsättningsstorlek på den försäljning som är undantagen från moms. Detta kräver en del utredning/bedömning i form av materiell bedömning/analys av lagstiftning, i snitt ca 27 min per månad.

Medelstora företag:

Ett medelstort normaleffektivt företag spenderar ca 15 min per månad för att hantera försäljning undantagen från moms:

- I ett första steg samlas den information in som krävs för att identifiera aktuella fakturor. Tiden uppgår till ca 2 min per månad och innebär i princip att lyfta ur informationen ur momsrapporten.
- I ett nästa steg granskas de utgående fakturorna för att säkerställa att försäljning undantagen från moms har redovisats korrekt, vilket i snitt tar ca 8 min per månad.
- Om försäljning undantagen från moms har redovisats fel, så behöver en utredning och sammanställning göras för att kunna justera siffran i momsrapporten, detta tar ca 5 min per månad.

Små företag:

Små företag spenderar ca 7 min per kvartal på att hantera försäljning undantagen från moms. Den största delen av hanteringen utförs av en redovisningskonsult:

- Informationsinsamlingen bedöms uppgår till ca 1 min per kvartal.
- Kontroll för att säkerställa att informationen och fakturorna är korrekta tar ca 3 min per kvartal.
- Själva utredningen och bedömningen samt sammanställningen av informationen uppgår till ca 3 min per kvartal.

Skillnad i hantering mellan företagssegment:

Utöver skillnader som en följd av storlek, beror skillnaden mellan framför allt stora företag och övriga segment på en mer komplex verksamhet. Flera av de stora företag som intervjuats, uppger att i den tid som angetts också ofta ingår tid för att stämma av mot aktuell lagstiftning att omsättningen faktiskt är undantagen från moms.

6.7 Krav 6 – Ingående moms (Rad 48)

6.7.1 Process för hantering

Ingående moms (rad 48) är det krav som kräver mest administrativ tid oavsett storlekssegment. En bidragande orsak till att så mycket mer tid allokeras till kravet, är helt enkelt att minimera risken för ytterligare moms att betala, skattetillägg och/eller revision vid felbedömningar.

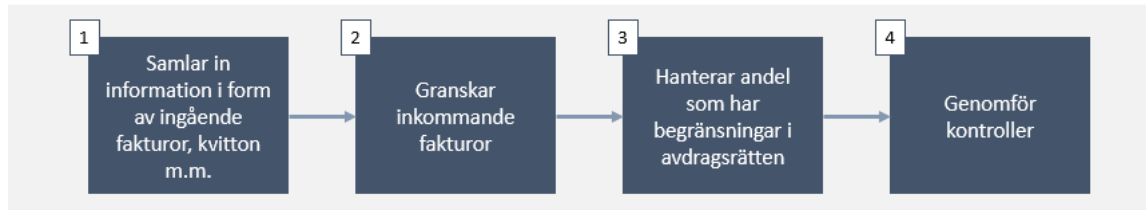
Den övergripande processen innebär i normalfallet att de inkommande fakturorna skannas. Därefter sker ofta en manuell eller semimanuell granskning, antingen av samtliga fakturor eller baserat på en riskbedömning för att säkerställa att rätt momssats bokförts samt att specialregler kring avdragsrätt (t.ex. representation, leasingbilar) följs.

Den del av processen som tar mest tid är den efterföljande bedömningen och justeringen som krävs. I denna del revideras momssatser, felaktig bokföring av momsprocessen och hanteringen av

representation och leasingbilar. Även mer komplexa fall till exempel kopplat till större investeringar ingår i tiden.

Det ska här påpekas att även de anställda som till exempel representerar lägger ner tid i samband med att de redovisar utlägg. Hur stor denna tid är, hur många anställda som hanterar kvitton samt hur stor del av tiden som avser momshantering har inte varit möjligt att bedöma inom ramen för den här studien och ingår därför inte i tidsuppskattningen.

Figur 8 beskriver den övergripande hanteringen av ingående moms.

Figur 8 Process för att hantera ingående moms

6.7.2 Tidsuppskattning

Tabell 9 Tidsuppskattning för hantering av ingående moms uppdelat per aktivitet

	Inmatning av uppgifter	Informationsinsamling	Kontroll av data/ Information	Utredning/ Bedömning	Frekvens	Total kostnad per företag per år
Stora företag		58 min	5 h 48 min	2 h 54 min	12	54 000 kr
Medelstora företag		36 min	4 h 12 min	1 h 12 min	12	34 000 kr
Små företag	1 h	20 min	2 h	3 h 20 min	4	20 000 kr

Stora företag:

Ingående moms hanteras normalt av en redovisningsekonom, den största delen av hanteringen sker löpande under den månad som deklaration ska ske. Totalt lägger ett normaleffektivt företag ner ca 9 h och 40 min per månad på att hantera den ingående momsens. Tiden fördelar sig som följer:

- Aktiviteten Informationsinsamling uppgår till 58 min per månad och innebär bland annat att samla in kvitton och information vad gäller representation (syfte och deltagare), leasingbilar och annan relevant information kopplat till t.ex. större transaktioner.
- Underlaget granskas sedan för att säkerställa korrekt momssats samt korrekt andel att dra av. Granskningsmomentet tar i snitt ca 5 h och 48 min per månad.
- I ett sista steg görs en utredning/bedömning i tveksamma fall. Även detta moment är tidskrävande och tar i snitt ca 2 h och 54 min per månad.

Medelstora företag:

Ett medelstort företag har en process som motsvarar stora företag men med skillnaden att de lägger något mindre tid på kravet. Totalt bedöms kravet omfatta ca 6 h per månad fördelat som följer:

- Insamling av information innebär ca 36 min per månad.
- Vad gäller kontroll och granskning av inkommande fakturor ca 4 h och 12 min per månad.
- Aktiviteten utredning/bedömning tar ca 1 h och 12 min per månad.

Små företag:

Totalt bedöms ett litet företag lägga ned ca 6 timmar och 40 min per kvartal för att hantera kravet:

- En redovisningskonsult lägger ca 1 h per kvartal på att mata in uppgifter. Utöver detta tillkommer ca 20 min per kvartal för en anställd på företaget att förse redovisningskonsulten med nödvändigt underlag.
- Löpande kontroller tar i snitt ca 2 h per kvartal. 50% av tiden görs i normalfallet av en redovisningskonsult, resterande tid faller på en anställd hos företaget och rör sig till stor del om att förse redovisningskonsult med korrekt information.
- Utredning kring avdrag tar i snitt ca 3 h och 20 min per kvartal, där 1 h och 20 min utförs av företagaren själv och 2 h görs av redovisningskonsulter. Notera att den tiden visserligen är högre än motsvarande tid för stora och medelstora företag men att dessa tider avser per månad, tiden för ett litet företag avser ett kvartal.

Skillnad i hantering mellan företagssegment:

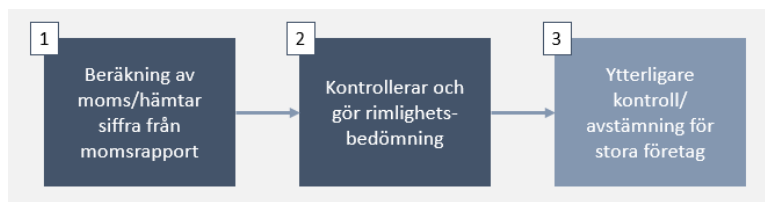
Den största skillnaden mellan företagssegmenten är förutom storleksskillnaden, att inmatningen av uppgifter för små företag till en större del sköts manuellt, medan den normala processen för såväl stora som medelstora företag är att datafångst i princip till 100% sköts automatiserat. Medelstora- och större företag har som tidigare nämnts också normalt en mer komplex verksamhet och momshantering vilket innebär mer utredning/bedömning.

6.8 Krav 7 – Moms att betala eller få tillbaka (Rad 49)

6.8.1 Process för hantering

Processen för att hantera Krav 7 Moms att betala eller få tillbaka innebär att beräkna och/eller stämma av den nettoberäkning av moms att betala/få tillbaka som finns i den momsrapport som tas fram. Kontroller av de ingående parametrarna har dock gjorts i föregående steg, därför görs antingen en rimlighetsbedömning alternativt beräknas ett nytt netto pga. justeringar av ingående parametrar.

Figur 9 beskriver processen för hantering av rad 49, moms att betala eller få tillbaka.

Figur 9 Process för att hantera moms att betala eller få tillbaka

6.8.2 Tidsuppskattning

Tabell 10 Tidsuppskattning för hantering av moms att betala eller få tillbaka uppdelat per aktivitet

	<i>Beräkning</i>	<i>Kontroll av data/information</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Total kostnad per företag per år</i>
Stora företag	<i>3 min</i>	<i>27 min</i>	<i>12</i>	<i>2 800 kr</i>
Medelstora företag	<i>0 min</i>	<i>2 min</i>	<i>12</i>	<i>140 kr</i>
Små företag	<i>0 min</i>	<i>4 min</i>	<i>4</i>	<i>250 kr</i>

Stora företag:

Vid intervjuerna har det konstaterats att stora företag har en mer omfattande kontroll av moms att betala eller få tillbaka. Dels genomförs i normalfallet en kontrollberäkning för att säkerställa att siffran är korrekt, dels stäms nettoberäkningen i normalfallet också av med ytterligare en person för att säkerställa rimlighet och att rätt belopp rapporteras in till Skatteverket. Totalt uppgår tiden för kravet till ca 30 min per månad med följande fördelning:

- I snitt läggs ca 3 min per månad på att säkerställa eller genomföra en ny beräkning.
- 27 min läggs per månad på att genomföra kontroller samt eventuell avstämning med en ytterligare intern resurs innan inlämnandet av själva momsredovisningen.

Medelstora företag:

Medelstora företag spenderar mindre tid på kravet. I och med mindre komplexitet och normalt en annan organisationsstruktur, lägger dessa företag lite tid på ytterligare avstämning av nettobeloppet. Den totala tiden uppgår till ca 2 min per månad.

Små företag:

På motsvarande sätt som för medelstora företag, ägnar ett normaleffektivt företag en mycket liten del av den totala tiden på kravet. Tiden bedöms till ca 4 min per kvartal.

Skillnad i hantering mellan företagssegment:

Den stora skillnaden mellan stora företag och övriga segment förklaras framför allt av stora företags mer komplexa verksamhet samt av den ytterligare kontroll ("farfarsprincip") som finns hos de större företagen.

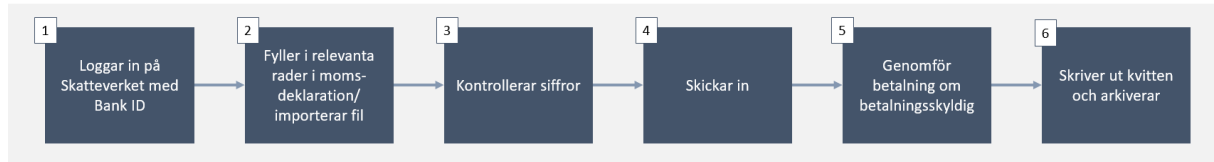
6.9 Krav 8 – Lämna in momsdeklaration

6.9.1 Process för hantering

Själva inlämningen av deklarationen innebär att en anställd på företagets ekonomiavdelning eller liknande loggar in på Skatteverket med Bank ID, för att antingen importera en fil med momsdeklarationen, alternativt mata in värdena. Vid inmatning av värden görs ofta en enkel kontroll att de siffror som skrivits in är korrekta.

Om deklarationen innebär en inbetalning, blir ett nästa steg att logga in och genomföra betalningen till Skatteverket. I ett sista steg skriver företaget ut betalningskvittensen och arkiverar, antingen digitalt eller i pappersformat.

I Figur 10 beskrivs processen från att korrekta siffror för momsdeklaration hämtats till att kvittens arkiverats.

Figur 10 Process för att lämna in momsdeklaration

6.9.2 Tidsuppskattning

Tabell 11 Tidsuppskattning för hantering av inlämnandet av momsdeklarationen uppdelat per aktivitet

	<i>Upprättande av handling</i>	<i>Kontroll av data/information</i>	<i>In-rapportering</i>	<i>In-betalning</i>	<i>Övrigt</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Total kostnad per företag per år</i>
Stora företag	11 min	9 min	9 min	11 min	5 min	12	4 200 kr
Medelstora företag	11 min	9 min	9 min	11 min	5 min	12	4 200 kr
Små företag	5 min	3 min	8 min	11 min	5 min	4	2 100 kr

Stora- och medelstora företag:

Inlämning av deklaration samt betalning sker i normalfallet av en redovisningsekonom. I och med att stora och medelstora företag har liknande förutsättningar vad gäller tillgång till IT-system, har inte någon skillnad i hantering kunnat konstateras. De två segmenten har därför likställts.

Den totala tiden bedöms till ca 45 min per månad från det att individen loggar in på Skatteverket till att eventuell betalning och arkivering är utförd. Fördelningen ser ut som följer:

- I genomsnitt tar själva upprättandet av momsdeklarationen ca 11 min per månad.
- En översiktlig kontroll och rimlighetsbedömning görs av den upprättade deklarationen. Tiden för kontrollen uppgår till ca 9 min per månad.
- Tiden för inlämning av deklarationen dvs. att logga in på Skatteverket och göra den faktiska inlämningen genom att signera med Bank ID uppgår till ca 9 min per månad. Ingen skillnad kunnat konstateras mellan de företag som lämnar in deklarationen via fil och ett företag som själv matar in uppgifterna.
- Själva betalningen uppgår till ca 11 min per månad.
- När betalning är genomförd så skrivs kvittens ut och arkiveras, antingen i fysisk form eller digitalt (vanligast). Tiden för detta uppgår till ca 5 min per månad.

Små företag:

Ett litet företag tar, även för detta krav, vanligtvis hjälp av en redovisningsbyrå genom att ange redovisningskonsulten som ett ombud. Den totala tiden för inlämnandet av deklarationen uppgår till ca 35 min per kvartal:

- Själva upprättandet av momsdeklarationen tar ca 5 min per kvartal.
- En översiktlig kontroll och rimlighetsbedömning görs av deklarationen. Tiden för kontrollen uppgår till ca 3 min per kvartal.
- Tiden för inlämning av deklarationen dvs. att logga in på Skatteverket och göra den faktiska inlämningen genom att signera med Bank ID uppgår till ca 8 min per kvartal.
- Själva betalningen uppgår till de ca 11 min och är samma som för stora och medelstora företag.
- När betalning är genomförd så skrivs kvittens ut och handlingarna arkiveras, antingen fysiskt eller digitalt (vanligast). Tidsåtgången uppgår till ca 5 min per kvartal.

Skillnad i hantering mellan företagssegment:

Den främsta anledningen till den kortare tiden för små företag är mindre omfattande momshantering. Små företag har oftast färre antal momssatser att hantera och därför inte lika många relevanta rader att fylla i.

6.10 Företag med 0 anställda

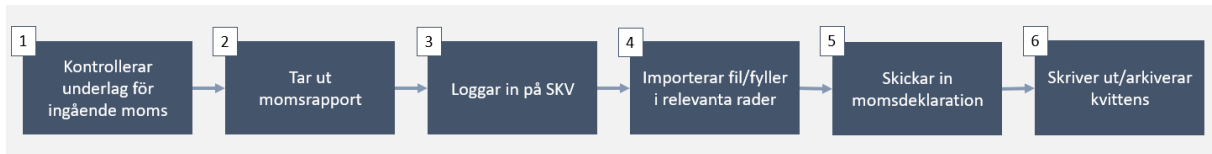
6.10.1 Process för hantering

Under studiens gång har konstaterats att de normaleffektiva tider som identifierats inte kan appliceras på de allra minsta företagen som bland annat består av en stor del av enskilda firmor samt aktiebolag där verksamhet inte drivs löpande under året. Dessa företag deklarerar också till större del än övriga företag moms årsvis.

För att skilja ut dessa företag, har därför ett separat segment konstruerats med ett antagande att de företag som inte har anställda tillhör detta segment. Baserat på intervjuerna görs antagandet att även dessa bolag i normalfallet har tillgång till ett (enkla) redovisningssystem.

Processen börjar med att företagaren kontrollerar att ingående moms har redovisats korrekt. Sedan tar företagaren ut en momsrapport ur redovisningssystemet. Efter att momsrapporten tagits ut görs en kortare kontroll. Vid inlämning av momsdeklarationen loggar företagaren in på Skatteverkets E-tjänst och importerar filen alternativt fyller i relevanta rader, för att sedan skicka in momsdeklarationen. Om betalning behöver göras så loggar företagaren in på banken för att sedan utföra betalningen. I ett sista steg skriver företagaren ut kvittens och arkiverar handlingarna, antingen i pappersformat eller digitalt.

Processen beskrivs i Figur 11.

Figur 11 Momshanteringsprocessen för företag med 0 anställda

6.10.2 Tidsuppskattning

Tabell 12 Tidsuppskattning för hantering av inlämnandet av momsdeklarationen uppdelat per aktivitet

	Kontroll av data/information	Inrapportering	Inbetalning	Övrigt	Frekvens	Kostnad – företag med årsvis deklARATION
Företag med 0 anställda	15 min	14 min	11 min	5 min	1	350 kr

Totalt bedöms den administrativa tiden för hantering av moms till ca 45 min per år för de krav som studien omfattar med följande fördelning:

- Ett företag med 0 anställda börjar med att kontrollera den ingående momsens för att säkerställa att detta är korrekt. Att genomföra kontrollen tar ca 15 min per år.
- Sedan tas en momsrapport ut från redovisningssystem. Att ta ut rapporten är inget tidskrävande moment för de som har ett standardsystem. Efter att momsrapport genererats så görs en rimlighetsbedömning att underlag är korrekt. Därefter loggar företagaren in på Skatteverket, importerar fil alternativt fyller i rader samt skickar in momsdeklarationen. Tid för kontroll, bedömning och inrapporteringen uppgår till ca 14 min per år.
- Inbetalning och övrigt (skriva ut kvittens och arkivera) tar lika lång tid som för de övriga storlekssegmenten, dvs. 11 min respektive 5 min per år.

7 Sammanställning – Uppräkning nationell nivå

I och med att en standardiserad tid och kostnad tagits fram för varje krav och respektive segment, är det också möjligt att ge en indikativ bild av hur stora de nationella kostnaderna är för de delar av momsredovisningen som ingår i studien.

Totalt bedöms företagens administrativa kostnader för att uppfylla de kraven i moms lagstiftningen som studien omfattar till totalt ca 13,8 miljarder kronor. Fördelningen per storlekssegment framgår i Tabell 13:

Tabell 13 Nationell kostnad per storlekssegment, Mkr

Företags- /storlekssegment	Andel företag per storlekssegment	Kostnad/företag/år	Total kostnad/år, Mkr
Stora företag	1%	86 600	1 183
Medelstora företag	11%	50 800	5 820
Små företag	21%	27 500	6 551
Företag med 0 anställda	67%	350	226
Totalt	100%	-	13 780

I Tabell 14 visas redovisas de totala kostnaderna per krav. Det informationskrav som innebär störst administrativ börda för svenskt näringsliv är **krav 6 – Ingående moms**.

Anledningen till att hanteringen av den ingående momsen är så pass omfattande är att det framför allt i större företag finns omfattande rutiner för att säkerställa att den angivna momssatsen är korrekt, t.ex. så behöver omfattande kontroller göras för att säkerställa att medarbetare redovisat moms korrekt. Enligt de intervjuade företagen beror den mer omfattande hanteringen också på att företag prioriterar att hantera aktiviteter relaterat till den ingående momsen då det påverkar inbetalningen av moms och att riskerna för till exempel skatterevision eller skattetillägg därmed är större vid fel.

Tabell 14 Nationell kostnad per år per krav

Krav, Mkr	Stora företag	Medel- stora företag	Små företag	Företag med 0 anställda	Total kostnad per krav
1. fakturering	82	632	724	NA	1 438
2. Momspiktig försäljning	79	326	279	NA	684
3. Utgående moms på försäljning	72	272	NA	NA	344
4. Redovisning av hyresinkomster, frivilligt momsskyldig	NA	NA	NA	NA	NA
5. Försäljning undantagen från moms	100	118	52	NA	270
6. Ingående moms	749	3 958	4 962	NA	9 742
7. Moms att betala eller få tillbaka	40	17	63	NA	120
8. Lämna in deklaration	61	497	471	NA	1 182
Total kostnad per segment	1 183	5 820	6 551	226	13 780

7.1 Känslighetsanalys

Uppräkningen av kostnaderna till nationell nivå är till del beroende av ett antal antaganden baserade på de genomförda intervjuerna. För att få en uppfattning om hur dessa antaganden slår på den totala kostnaden så har en översiktlig känslighetsanalys genomförts:

- Antagandet har gjorts att företag med noll anställda till allra största delen har en begränsad verksamhet och därmed också en enklare moms hantering. Det är dock inte osannolikt att det även i den här gruppen finns till exempel koncernbolag med mer omfattande och komplex momsredovisning. Om 20% av företagen i stället antas ha en hantering motsvarande ett medelstort företag (mer omfattande administration samt månadsvis deklARATION), skulle detta innebära en ökad nationell kostnad om ca 40% eller 6 mdkr.
- Samtliga timkostnader för anställda hos företag är baserade på SCB:s officiella lönestatistik, kostnaden för redovisningskonsult är dock baserad på SRF:s enkätundersökning samt avstämning med intervjuade redovisningskonsulter. En justering av den antagna timkostnaden för en redovisningskonsult med + / - 200 kr dvs. ca 20 % innebär att den totala kostnaden antingen ökar eller minskar med ca 7% eller ca 1 mdr kr.
- En central del av den totala kostnaden är de bedömningar av den tid som åtgår för ett normaleffektivt företag. En generell justering av den administrativa tiden som går åt för att hantera respektive krav med + / - 15% innebär att den totala nationella kostnaden ökar respektive minskar med 15% eller ca 2 mdr kr.

7.2 Jämförelse av den uppräknade kostnaden med tidigare studier

Tidigare har två studier genomförts i syfte att kartlägga processer och mäta kostnaden för företag att följa moms lagstiftningen:

- 2004–2005 genomförde dåvarande Nutek (numera Tillväxtverket) en studie av moms lagstiftningen med SKM-modellen som bas. Studien omfattade hela moms lagstiftningen.
- 2005–2006 genomförde Skatteverket en studie över s.k. fullgörandekostnader för moms lagstiftningen. Även denna studie omfattade hela moms lagstiftningen.

För att bedöma hur utvecklingen av området sett ut samt om de tidigare studierna nått andra slutsatser än den här föreliggande, har ett försök till jämförelse mellan studierna gjorts.

Nuteks studie visade på en total nationell kostnad för den administrativa hanteringen av den svenska moms lagstiftningen på ca 2,8 miljarder kronor, vilket är betydligt lägre än det resultat som presenteras i denna förstudie. Studien är dock ca 20 år gammal. Vid en justering för att Nuteks studie omfattar hela lagstiftningen, justering av lönekostnaderna till dagens nivåer samt att uppräknings görs baserat på aktuellt antal företag, bedöms kostnaderna i denna studie vara ca 25% högre än motsvarande kostnadsposter i Nuteks rapport.

Anledningen till de högre kostnaderna kan vara att lagstiftningen och hanteringen av kraven har förändrats över tiden, att företagens hantering av moms processen har förändrats samt att nya affärsmodeller som paketlösningar eller prenumerationstjänster introducerats. Ett företag har även nämnt att moms regelverket påverkar de interna processerna i och med att de har ett antal

paketerbjudanden och löpande behöver se över och anpassa dessa på grund av komplexa och svårbedömda regelverk.

Den digitalisering som skett under de senaste 20 åren har sannolikt inte heller endast inneburit minskad administrativ tid. I många fall har behovet av kontroll och uppföljning ökat just som en följd av en mer automatiserad och digital process. I och med att denna studie endast mäter en delmängd av den totala momsagstiftningen så är det inte heller omöjligt att vissa delar av de kartlagda processerna och uppmätta tiderna till viss del också ska löpa på de delar av lagstiftningen som inte mäts.

Skatteverkets rapport från 2006 "Krånglig moms – en företagsbroms?" har ett annat angreppssätt än denna och Nuteks studie. I stället för SKM-metoden har en metod för s k Fullgörandekostnader använts. Denna metod utgår inte från intervjuer utan i stället en enkätundersökning som skickats till ett stort antal företag som omfattas av lagstiftningen. En motsvarande jämförelse som den som gjorts med Nuteks rapport har därför inte kunnat göras.

8 Materiella och finansiella kostnader som en följd av momslagstiftningen

I syfte att få en uppskattning av de totala kostnader som momslagstiftningen innebär har mätningen av de administrativa kostnaderna med SKM-metoden kompletterats med en uppskattning av materiella och finansiella kostnader.

Materiella kostnader avser sådana kostnader som kommer av investeringar i t.ex. system, kompletterande konsultkostnader för specifika frågor, utbildning av personal m.m. men även t.ex. avgifter. Med finansiella kostnader avses t.ex. räntekostnader som en följd av likviditetshantering eller försäkringspremier men kan också innefatta avgifter till bank, försäkringbolag m.m. Kostnaderna avser både löpande och engångskostnader.

Kartläggningen av de materiella och finansiella kostnaderna har gjorts genom att det vid intervjuerna har funnits ett block med mer öppna frågor, där respektive respondent själv har fått uppskatta dessa kostnader. I och med att frågorna varit av öppnare karaktär än frågorna avseende administrativa kostnader, har också ett betydligt större spann av svar erhållits och samma mått av standardisering av resultatet har inte kunnat uppnås.

Projektet har därför valt att redovisa resultatet som ett antal "case", där varje case avser ett företag med ett antal specifika förutsättningar inom respektive storleksgrupp. I och med att angreppssättet skiljer sig från den modellbaserade mätningen av administrativa kostnader och att redovisningen utgår från ett specifikt företag i stället för ett genomsnitt av företag, har dessa kostnader inte räknats upp till nationell nivå.

Vad gäller finansiella kostnader är det svårt att kvantifiera specifika kostnader kopplat till momslagstiftningen. Samtliga företag uppger att de mycket sällan får förseningsavgifter då de alltid säkerställer att de dels är på den säkra sidan vad gäller momsavdrag dvs. hellre tar upp för lite än för mycket, dels tycker sig se att Skatteverkets revisionsinsatser tenderar att fokusera på företag som är sena med sin momsredovisning.

Samtidigt har flera företag uppgett att det finns likviditetsaspekter på momshantering, där till exempel företag med ett positivt netto ofta är betydligt snabbare på att lämna in momsdeklaration än företag med omvänt förhållande. De intervjuade företagen har dock inte kunnat uppskatta hur stora kostnaderna är kopplat till hanteringen, sammantaget har studien därför inte kunnat kvantifiera några finansiella kostnader som en följd av momslagstiftningen. Följande avsnitt avser därför bara materiella kostnader.

8.1 Materiella kostnader

8.1.1 Inledning

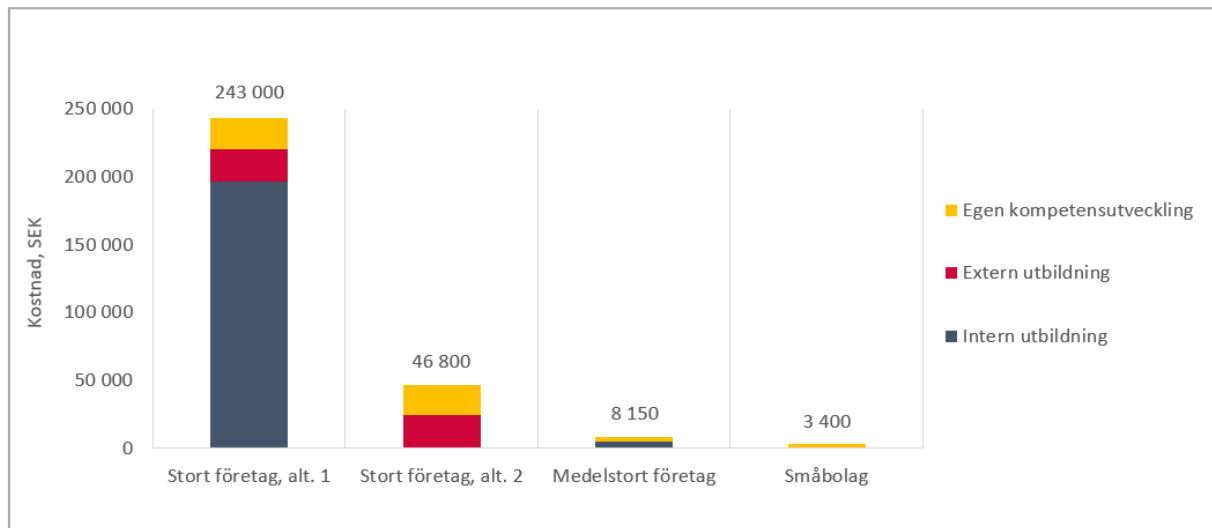
De materiella kostnader som identifierats vid de genomförda intervjuerna är:

- *Utbildningskostnader* för att säkerställa att såväl den personal som arbetar direkt med momshantering som den personal som till exempel sköter fakturering är uppdaterade på lagstiftning samt den interna löpande hanteringen av moms.
- *Del av kostnader för IT-system* hänförlig till momshantering.

- *Övriga kostnader av framför allt engångskaraktär.* Här har framför allt kostnader för specifik konsultkompetens inom momsområdet tagits upp.

8.1.2 Utbildningskostnader

Utbildning av personalen inom momsområdet hanteras olika mellan de olika storlekssegmenten. Nedan redovisas fyra case som identifierats inom ramen för studien vad gäller utbildningskostnader - två för det stora företagssegmentet, ett för medelstora företag samt ett för ett litet företag.

Figur 12 Utbildningskostnad per case per storlekssegment per år

Stora företag har en relativt stor utbildningskostnad jämfört med medelstora- och små företag, framför allt då de i högre grad utnyttjar både extern och intern utbildning och samtidigt behöver uppdatera sig kring regelförändringar. Nedan beskrivs två case; alternativ 1 är ett stort företag som har både intern- och extern utbildning och alternativ 2 ett företag som endast har extern utbildning.

Företaget i alternativ 1 har både intern- och extern utbildning, den totala utbildningskostnaden uppgår till ca 253 000 kr per år för ett stort företag. Hanteringen ser ut som följer:

- Intern utbildning arrangeras för ett större antal medarbetare under 2,5 arbetsdagar per år, dvs. 20 timmar. Det är 25 motsvarande ekonomiassistenter som deltar. Det är en motsvarande redovisningsekonom som håller i dessa utbildningstillfällen och det tar ca 12 timmar att förbereda en sådan kurs per år. Detta innebär en total kostnad på ca 206 000 kr per år för intern utbildning.
- Extern utbildning nyttjas genom att två motsvarande redovisningsekonomer deltar i en extern utbildningskurs under ett år. Kursavgiften ligger på ca 15 000 kr och arbetstid som krävs för ett kurstillfälle är ca 10 h. Detta innebär en kostnad på ca 24 000 kr per år för extern utbildning.
- På ett större företag behöver även ett antal personer hålla sig uppdaterade kring regelverk och förändringar. På detta företag håller 2 redovisningsekonomer sig uppdaterade genom att läsa nyhetsbrev, diverse domar, skatteutskick m.m. vilket tar ca 2 timmar per månad. Detta innebär en total kostnad på ca 22 000 kr per år för egen kompetensutveckling.

För företaget i alternativ 2 är utbildningskostnaden lägre då det aktuella företaget endast erbjuder extern utbildning för de anställda. Utbildningskostnaden uppgår till ca 46 800 kr per år fördelat på:

- Extern utbildning som sker 1 gång per år och det är 2 redovisningsekonomer som går på kursen. Ett utbildningstillfälle pågår i ca 10h per gång. Kostnaden för tiden som läggs ner på den externa utbildningen ligger på ca 9 000 kr/år plus en kursavgift på ca 15 000kr för de två resurserna. Totalkostnaden för extern utbildning ligger därmed på 24 400 kr per år.
- Egen kompetensutveckling tar lika lång tid som i det tidigare beskrivna case:et, ca 2 timmar per månad. Detta innebär en total kostnad på ca 22 000 kr per år för egen kompetensutveckling. Tiden läggs på att resurser (2 redovisningsekonomer) håller sig uppdaterade kring regelverk och förändringar, läsa nyhetsbrev, diverse domar och skatteutskick.

Medelstora företag - det case som identifierats har utbildningskostnader om ca 8 200 kr per år för egen kompetensutbildning:

- Intern utbildning anordnas för 10 motsvarande ekonomiassistenter eller individer med motsvarande lönenivå. I det aktuella caset anordnas ett tillfälle per år som varar i en timme. Den person på företaget som håller i utbildningen är en ekonomichef eller motsvarande. Utöver kurstiden tillkommer förberedelsestid på ca 2 timmar. Detta innebär en total kostnad på ca 5 350 kr per år för intern utbildning.
- En person motsvarande redovisningsekonom lägger ca 30 minuter per månad för att hålla sig uppdaterad om förändringar i lagstiftning, praxis samt annan kompetensutveckling inom området. Detta innebär en tillkommande kostnad om ca 2 800 kr per år.

Små företag tar oftast hjälp av redovisningskonsulter och behöver därför i normalfallet inte själva lägga tid på den typen av kompetensutveckling:

- En intervjuad redovisningskonsult uppger att de i snitt lägger de ca 20 min per månad för att läsa skatteutskick, nyhetsbrev, domar m.m. för att hålla sig uppdaterade kring moms-lagstiftning. Detta innebär en total kostnad på 3 400 kr per år för kompetensutveckling.

8.1.3 IT-system

Företagens hantering av moms är till mycket stor del beroende av IT-system och det finns följaktligen också en IT-kostnad som bör allokeras till området. De affärssystem som de intervjuade företagen använder, är dock ofta inköpta eller utvecklade som en helhet och det är därför inte alltid enkelt att isolera de kostnader som avser just momshanteringen.

Inom ramen för studien har också konstaterats att det är svårt att allokera en utvecklingskostnad kopplad till momshanteringen, dels för att momshanteringen är en integrerad del av redovisningssystemet, dels också för att de intervjuade företagen ofta inte har uppgifter om total inköps- eller utvecklingskostnad. Till det kommer också en periodiseringsproblematik dvs. fördelning av investeringskostnader över ett antal år.

Kostnadsbedömningen som redovisas nedan tar därför sin utgångspunkt i just driftskostnader. Det är inte helt enkelt för de intervjuade företagen att isolera kostnaden just för momsbehandlingen och alla intervjuade företag har heller inte kunnat ge ett svar. I studien redovisas resultatet därför även här som ett case per storlekssegment, där stora och medelstora företag redovisas som en grupp.

Stora och mellanstora företag – Utifrån intervjuerna uppgår de löpande driftskostnaderna för momsbehandlingen för ett typföretag till ca 70 000 kr per år. Uppskattningen utgår från svar från två av de intervjuade företagen.

Kostnaden för momsdelen av systemet varierar också med företagets och därmed systemets komplexitet. En större andel utländska transaktioner tenderar t.ex. att dra upp kostnaden, fastighetsförvaltande företag har ofta en kombination av affärs- och fastighetssystem som samverkar vilket ökar kostnaden för momsbehandlingen men gör det också svårare att dra en gräns mellan momsbehandling och övrig hantering.

Små företag – De små företag som intervjuats använder ofta standardsystem som Fortnox eller Visma. I dessa fall är det ofta enklare att uppskatta kostnader för en momsmodul. Om ett mindre företag använder sig av en redovisningskonsult, uppstår dessutom inte någon specifik IT-kostnad för företaget utan kostnader ligger som integrerad i den kostnad företaget har för redovisningstjänsterna. Sammantaget är det även här svårt att ge en mer exakt siffra, men baserat på ett par intervjuer bedöms kostnaderna för momsdelen av systemet kunna uppgå till ca 1000 kr per år.

8.1 Engångskostnader

De flesta av de medel- och stora företag som intervjuats har haft engångskostnader kopplat till momsbehandlingen under något av de senaste åren. Den främsta anledningen är att företag har tagit in experthjälp eller konsulter för att stötta den interna ekonomiavdelningen i vissa mer komplicerade momsprocesser, t.ex. i samband med förvärv eller komplexa inköp. Baserat på intervjuerna uppgår engångskostnaderna till mellan 50 000–100 000 kr per år med ett snittvärde på ca 75 000 kr.

De små företagen som intervjuats tar mer sällan in experthjälp för momsbehandling. Till stor del beror det på att mindre företagen ofta har momsbehandlingen outsourcad till en redovisningsbyrå, men också för att verksamheten generellt är enklare. Det har inom ramen för studien inte varit möjligt att slå fast någon kostnad för extern hjälp för de mindre företagen.

9 Övriga kvalitativa observationer

9.1 Inledning

Vid intervjutillfällena har också kompletterande frågor ställts gällande moms lagstiftningens funktionssätt och eventuella förslag på hur processen skulle kunna förbättras ur ett företagarperspektiv. Syftet med dessa frågor är dels att ge Svenskt Näringsliv en bättre förståelse för hur lagstiftningen praktiskt hanteras, dels att ge ett underlag för kommande diskussioner om förenklings- och förbättringsförslag med lagstiftare m.fl.

9.2 Identifierade frågeställningar kring regelverkets funktionssätt

Komplexa avdragsregler kopplat till representation – Regelverket kring avdrag för moms kopplat till representation innebär kortfattat att moms är avdragsgill för kostnader för mat och dryck upp till ett belopp om 300 kr. Därutöver ska avdraget beräknas genom en proportionering utifrån de faktiska kostnaderna exklusive moms för mat respektive alkohol. Alternativt kan en schablon användas.

En majoritet av de intervjuade företagen uppger att regelverket är så pass komplext att kostnadsminskningen, genom avdraget för moms, är lägre än den resursinsats som krävs för att bedöma och beräkna avdraget. De intervjuade företagen avstår ofta därför helt från att dra av moms för denna kategori av kostnader. Detta gäller framför allt företag med mer omfattande representation, men även mindre företag uppger att de avstår från avdrag p.g.a. komplexiteten.

Komplexa avdragsregler kopplat till leasingbil – Motsvarande resonemang som för representation finns även vid hantering av moms kopplat till leasingbilar. Vid leasing och långtidshyra av personbilar som ska användas i en momspliktig verksamhet får halva momsen lyftas. Detta gäller under förutsättning att bilen används i mer än ringa omfattning (mer än 100 mil per år) i den momspliktiga verksamheten.

Ett antal av de framför allt större företagen som intervjuats uppger att administrationen som krävs för att säkerställa regelverket är så pass omfattande att den alternativa kostnaden av att över huvud taget inte dra av moms kopplat till leasing är lägre. De kostnader som företagen kopplar till hanteringen av moms är dels de resurser som krävs på ekonomiavdelning m.m., dels tid för att t.ex. föra körjournal vilket anställda som nyttjar leasingbilarna behöver. Även här är det företrädesvis större företag med omfattande fordonsparker som väljer att inte dra av momsen för leasingbilar.

Bedömning av moms vid paketlösningar – Intervjuade företag som verkar inom event och/eller restaurangnäringen har lyft hanteringen av moms och olika momssatser i samband med att paketlösningar erbjuds. Enligt det nuvarande regelverket ska till exempel bedömningen av om inträde till en anläggning eller ett evenemang ska ses som ett enda tillhandahållande göras. Utgångspunkt en ska vara den genomsnittlige köparens uppfattning utifrån en helhetsbedömning av de objektiva omständigheterna. Tas ett och samma pris ut för inträdet oavsett hur kunden använder anläggningen talar detta för ett enda tillhandahållande.

Flera av de företag som intervjuats uppger att bedömningen i sig är svår. Om den bedömda grundtjänsten i sig har en momsats om 25% kommer samtliga delar av paketet att åsättas samma momsats. Detta trots att vissa av tjänsterna i sig och enskilt har en annan momsats. En del av de intervjuade företagen uppger att det är svårt att få någon konkret vägledning från SKV i denna typ av frågor. Andra uppger att de upplever att SKV har blivit mer tillmötesgående men att det trots det fortfarande är både svårtolkat och tidskrävande att reda ut momsättningen vid paketlösningar.

Fastighetsbolag avstår från att hyra ut till vissa organisationer – Företag som verkar inom uthyrning av lokaler och fastigheter till ”momsade” företag, uppger att om de vill hyra ut till organisationer som inte omfattas av moms behöver ett omfattande administrativt arbete göras för att ”backa” tidigare bedömning kring momshantering, vilket i sin tur kan leda till krav på extra momsinsbetalningar retroaktivt. I många fall avstår man därför helt att hyra ut till ej momspliktiga verksamheter.

Fastighetsbolag konkurrens – Ett av de intervjuade företagen som verkar inom ett område med konkurrens från kommunala verksamheter, uppger att de har en konkurrensackdel jämfört med kommunala företag vid uthyrning av lokaler/fastigheter. I och med att en kommunal verksamhet har full avdragsrätt för ingående moms men inte behöver lägga på utgående moms på tjänster, kommer det privata företaget alltid ha en kostnadsackdel vilket påverkar konkurrensen.

Kommentarer kring Skatteverkets hantering – De intervjuade företagen uppger generellt att Skatteverkets lösning för att lämna in momsdeklarationer fungerar bra. Även möjligheten att välja hur informationen skickas in (fil, inmatning) uppskattas. Några av de intervjuade företagen upplever däremot att SKV generellt har svårt att förstå vidden av resursinsatser som krävs för vissa moment. Exempelvis innebär representationsreglerna att ett företag inte bara behöver engagera redovisningspersonal utan att företaget också behöver samla in information från sin anställda, vilket i sig driver kostnader och är tidskrävande.

Kommentarer kring implementering av regelförändringar – Förändringar av regelverk innebär också att processer och IT-system behöver justeras. Detta innebär ofta ytterligare utvecklingstid och kostnader för att systemen ska kunna stödja de förändrade regelverken. Detta gäller främst stora företag med egenutvecklade system. Mindre företag som har standardssystem är beroende av systemleverantören och att de justerar funktioner för att förenkla hanteringen av moms.

Flera av de företag som intervjuats upplever att takten i förändringar inte alltid tar hänsyn till de förändringar i system och processer som behöver göras samt att kostnaderna och tidspressen vid förändringar ofta blir större än vad de skulle behöva vara.

10 Något om de områden som inte mätts

Utifrån intervjuerna och företagens kommentarer kan det konstateras att de områden som inte ingår i den här studien ofta är de områden som, på företagsnivå, uppfattas som de mest komplexa. Detta gäller till exempel regelverket kring omvänd moms inom Sverige men också hanteringen av utländska transaktioner. Flera av de intervjuade företagen uppger också att potentialen för förenklingar är störst inom dessa områden.

Det är svårt att säga hur stor andel av de totala regelkostnaderna internationell moms respektive omvänd moms kan utgöra av den totala regelkostnaden för momslagstiftningen. Samtidigt är det baserat på intervjuerna troligt att även dessa områden är i stort behov av förenklingar.

Vid en eventuell vidare studie, bör en noggrann analys av storleksegment göras för att säkerställa att de företag som omfattas av en vidare studie också är de företag som upplever störst problem med lagstiftningens nuvarande funktionssätt.

I och med att den föreliggande förstudien endast avser delar av momslagstiftningen kan det finnas ett visst överlapp dvs. att tid tagits med som även omfattar andra delar av lagstiftningen som inte mätts. Detta bedöms framför allt gälla Krav 1 (Fakturering) samt Krav 8 (Inlämning av deklaration) men kan delvis även finnas i övriga krav, till exempel vad gäller gränsdragning mellan nationell och internationell handel. Om en vidare studie genomförs bör det eventuella överlappet analyseras.

11 Bilagor

Bilaga 1: Momsdeklaration

Grönmarkerade rutor är de relevanta rader som den aktuella förstudien omfattar.

Deklarationen ska finnas hos Skatteverket senast på deklarationsdagen

Mervärdesskattedeklaration

01 Deklarationsdag 2020-09-14	02 Person-/Organisationsnummer ÅÅMMDD-XXXX
----------------------------------	---

Momsregistreringsnummer (VAT-nummer) SEXXXXXXXXXXX

FÖRETAGSNAMN

GATUADRESS
XXXX STAD

Bankgiro och referensnummer (OCR), se andra sidan

Skickas till
Skatteverket
Skattedeklarationer, moms/arb.giv
SE-105 80 Stockholm
Sweden

Moms att deklarerera för juli 2020 Ange endast kronor, ej ören

<p>A. Momspliktig försäljning eller uttag exklusive moms</p> <p>Momspliktig försäljning som inte ingår i ruta 06, 07 eller 08 05 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Momspliktiga uttag 06 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Beskattningsunderlag vid vinstmarginalbeskattning 07 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Hysesinkomster vid frivillig skattskyldighet 08 <input style="width: 100%;" type="text"/></p>	<p>B. Utgående moms på försäljning eller uttag i ruta 05 - 08</p> <p>Utgående moms 25 % 10 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Utgående moms 12 % 11 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Utgående moms 6 % 12 <input style="width: 100%;" type="text"/></p>
<p>C. Momspliktiga inköp vid omvänd skattskyldighet</p> <p>Inköp av varor från ett annat EU-land 20 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Inköp av tjänster från ett annat EU-land enligt huvudregeln ¹ 21 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Inköp av tjänster från ett land utanför EU ² 22 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Inköp av varor i Sverige som köparen är skattskyldig för ³ 23 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Övriga inköp av tjänster i Sverige som köparen är skattskyldig för 24 <input style="width: 100%;" type="text"/></p>	<p>D. Utgående moms på inköp i ruta 20 - 24</p> <p>Utgående moms 25 % 30 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Utgående moms 12 % 31 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Utgående moms 6 % 32 <input style="width: 100%;" type="text"/></p>
<p>H. Import</p> <p>Beskattningsunderlag vid import 50 <input style="width: 100%;" type="text"/></p>	<p>I. Utgående moms på import i ruta 50</p> <p>Utgående moms 60 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Utgående moms 61 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Utgående moms 62 <input style="width: 100%;" type="text"/></p>
<p>E. Försäljning m.m. som är undantagen från moms</p> <p>Försäljning av varor till ett annat EU-land ⁴ 35 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Försäljning av varor utanför EU 36 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Mellanmans inköp av varor vid trepartshandel 37 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Mellanmans försäljning av varor vid trepartshandel ⁴ 38 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Försäljning av tjänster till näringsidkare i annat EU-land enligt huvudregeln ^{1,4} 39 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Övrig försäljning av tjänster omsatta utanför Sverige 40 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Försäljning när köparen är skattskyldig i Sverige 41 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Övrig försäljning m.m. 42 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p style="font-size: x-small;">Förklaringar till fotnoter 1-4, se kopian</p>	<p>F. Ingående moms</p> <p>Ingående moms att dra av 48 <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>G. Moms att betala eller få tillbaka (ifylls alltid)</p> <p>Moms att betala eller få tillbaka 49 <input style="width: 100%;" type="text"/></p>

SKriv under på andra sidan.

Upplysningar (Upplysningar kan bara lämnas i rutan)

	03 Administrativ kod
--	----------------------

Samråd enligt SFS 1992:668 har skett med Näringslivet. Besöksämnes Statistiska centralbyråns (SCB) användare uppfyller i skattedeklarationen för framställning av statistik.

SKV 4700 17 01 L 15-04

Bilaga 2: Kostnad per storlekssegment

I tabellen nedan redovisas den sammanställda kostnaden per företag per storlekssegment. Den totala uppräkningsen på nationell nivå baseras på dessa siffror.

Tabell 15 Kostnad per krav per företag per storlekssegment per år

Krav, kr/företag	Stora företag	Medelstora företag	Små företag	Företag med 0 anställda
1. Fakturering	6 300	6 300	3 500	NA
2. Momspliktig försäljning	5 600	2 800	1 200	NA
3. Utgående moms på försäljning	5 100	2 300	0	NA
4. Redovisning av hyresinkomster, frivilligt momsskyldig	0	0	0	NA
5. Försäljning undantagen från moms	8 400	1 400	400	NA
6. Ingående moms	54 200	33 700	20 200	NA
7. Moms att betala eller få tillbaka	2 800	100	300	NA
8. Lämna in deklaration	4 200	4 200	1 900	NA
Total kostnad per företag	86 600	50 800	27 500	350

Bilaga 3: Frekvens momsredovisning per storlekssegment

Nedan redovisas frekvens av momsredovisning per storlekssegment, utifrån data avseende december 2022.

Tabell 16 Frekvens av momsredovisning per storlekssegment, uppgifter avser december 2021

	Månadsvis	Kvartalsvis	Årsvis	Totalt
Företag med 0 anställda	18%	44%	38%	100%
Små företag (1–4 anställda)	36%	57%	7%	100%
Medelstora företag (5–49 anställda)	56%	40%	3%	100%
Stora företag (Mer än 50 anställda)	78%	20%	2%	100%

Källa: Skatteverket, 2022

Bilaga 4: Intervjuade företag

Som tidigare nämnts i rapporten så har studien inte kunnat omfatta alla typer av företagsformer och storlekar. Totalt har 30 intervjuer genomförts, 26 av dessa har varit användbara, och redovisas nedan.

Tabell 17 Intervjuade företag

Storlekssegment	Antal intervjuer
Företag med 0 anställda	2 företag
Små företag	2 företag
	4 redovisningskonsulter
	2 fastighetsbolag
Medelstora företag	5 företag
	2 fastighetsbolag
Stora företag	10 företag